

Uitbreiding kinderopvang in Belgisch Luxemburg

In dunbevolkte gebieden is het moeilijk goede voorzieningen voor kinderopvang in stand te houden. In de Belgische provincie Luxemburg startte daarom een speciaal en succesvol project.

DOOR: FLORENCE PIRARD - De kinderopvang in de Belgische provincie Luxemburg heeft een aantal kenmerken die vaak voorkomen in semilandelijke of dunbevolkte gebieden. Gezinnen wonen ver uit elkaar, de afstand tussen voorzieningen voor kinderopvang leidt tot professioneel isolement en bovendien ligt alles veraf van onderzoeks-, opleidings- of documentatiecentra. Daardoor is de professionalisering van de kinderopvang een moeilijke zaak. Daarnaast is er een opmerkelijke stijging van kinderopvang aan huis: 60 procent van het opvangaanbod in de provincie Luxemburg is opvang door gast- of onthaalouders. In Brussel is dat maar 5 procent, in de Franstalige Gemeenschap 36 procent.

Om meer gecentraliseerde voorzieningen in Luxemburg te creëren werkt ONE (de Franstalige tegenhanger van Kind & Gezin) sinds 2004 samen met plaatselijke organisaties zoals Promemploi. Samen willen ze binnen het kader van de Franstalige Gemeenschap en de individuele provincies een aantal nieuwe initiatieven oprichten. Zo moeten er meer en meer diverse opvangvoorzieningen komen in minder bevolkte streken. In 2004 was er al een tekort aan opvangplaatsen. Nauwelijks de helft van de gemeenten beschikte over kinderopvang, een cijfer dat ver onder het gemiddelde van de Franstalige Gemeenschap lag. Bovendien waren de opvangplaatsen ongelijk verdeeld. In sommige streken waren er geen, terwijl andere streken over 49,5 procent van het aanbod beschikten. Vandaag heeft 59 procent van alle gemeenten (36 procent in 2004) en 33 procent van gemeenten met minder dan 5000 inwoners (4 procent in 2004) ten minste één kinderopvanglocatie. De gast- of onthaalouderopvang blijft bestaan en er is toename in het flexibele opvangaanbod. Door deze ontwikkeling hebben gezinnen nu de keuze tussen verschillende opvangvormen. Ze

kunnen kiezen voor een onthaalouder of een kinderdagverblijf, reguliere of incidentele opvang, buitenschoolse of noodopvang. Daarnaast probeert een nieuw project, samen met het Waalse Agentschap voor de Integratie van Personen met een Handicap (AWIPH), de inclusieve opvang te bevorderen.

Als we, de beperkingen van landelijke gebieden indachtig, deze evolutie bekijken, is het belangrijk te onderstrepen dat kwaliteit en kwantiteit onafscheidelijk zijn. Er moeten niet alleen meer opvangplaatsen komen, ze moeten ook geïntegreerd worden in een netwerk van plaatselijke activiteiten. Juist daarom werken we ook aan manieren om de professionalisering van deze voorzieningen te garanderen. Door partnerschappen moeten kinderopvang en andere professionele voorzieningen samenwerken aan gemeenschappelijke projecten: supervisies van medewerkers, continuïteit van de voorziening, begeleiding van gemengde leeftijdsgroepen, et cetera. Een aantal 'projectgroepen' is in die context bezig met een analyse van de huidige praktijk. In een periode van minimaal drie jaar en met de steun van een team managers en onderzoekers, helpen deze groepen niet alleen het professionele isolement te doorbreken. Ze zoeken ook naar nieuwe manieren om kinderopvang aan te bieden, met betrokkenheid van de gezinnen.

Kinderdagverblijven in de provincie Luxemburg werken heel vaak met gemengde of 'verticale' groepen. Dit is niet zozeer een pedagogische keuze, maar een gevolg van plaatselijke factoren: een beperkte capaciteit, beschikbaarheid van opvangruimtes en personeelsbezetting. Daardoor wordt het personeel met tal van vragen geconfronteerd. Ze beschikken immers niet over duidelijke richtlijnen die zeggen hoe je met verticale groepen

omgaat. Juist daarom werden managers en kindbegeleiders, zowel uit gast- of onthaalouderopvang als opvang in verticale groepen, samengebracht in één project. Ze moesten deze vorm van kinderopvang bekijken door de ogen van kinderen, gezinnen en professionele medewerkers. Dit onderzoek wil de voorwaarden op papier zetten die noodzakelijk zijn om elk kind voldoende aandacht te bieden en positieve interactie tussen kinderen van verschillende leeftijden te stimuleren. Op die manier kunnen ze ongestoord hun spel spelen en worden ze geprikkeld om telkens weer op ontdekking te gaan.

Kinderopvang in verticale groepen realiseer je niet in één vingerknip. Het groepsonderzoek onderstreept dat het niet kan zonder goede organisatie, degelijke planning en een permanente bijsturing van het beleid volgens de samenstelling van de groep. Daarnaast moet er ook een gestructureerd inschrijvingsbeleid bestaan, want in landelijke gebieden niet zo gebruikelijk is.

Deze praktijkanalyse door mensen uit verschillende sectoren werd ondersteund door professionals uit verschillend regio's. Ze gingen op bezoek bij een aantal kinderdagverblijven en stimuleerden zo de betrokkenheid van gezinnen bij kinderopvang. Daardoor worden informele gesprekken tussen mensen nu het onderdeel van een meer structureel overleg. Het maakt een brede discussie tussen ouders onderling mogelijk, naast overleg tussen ouders en begeleiders. In een regio waar jonge ouders vaak ver van het familienetwerk verwijderd zijn, kan het kinderdagverblijf zo een echte ontmoetingsplaats worden, om te praten en om kinderen een gevoel van trots te geven.

Florence Pirard is pedagoog bij ONE | Office de la naissance et de l'enfance • Florence.pirard@one.be